

MAZKUR MAQOLA MARK MANSONNING QALAMIGA MANSUB “YAXSHI HAYOT KECHIRISHGA QARAMA-QARSHI YONDASHUVNI BERMASLIKNING NOZIK SAN’ATI ” ASARIDAGI ANTROPONIMLARNI INGLIZ TILIDAN O’ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARNI TAHLIL QILADI

Alimardanova Saltanat

Termiz Davlat Universiteti, Gid hamrohligi va tarjimonlok faoliyati yo’nalishi

talabasi. O’zbekiston, Termiz

Email: saltanatalimardanova9@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola Mark Manson qalamiga mansub “Yaxshi hayot kechirishga qarama qarshi yondashuvni bermaslikning nozik san'ati” asaridagi antroponimlarni ingliz tilidan o`zbek tiliga tarjimasi va ularning mohiyatiga lingvistik nuqtai nazardan o`quvchi uni anglashi uchun ta`sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda tahlil qilingan. Maqolada tarjimon ularni o`zbek tiliga o`girishdan oldin etimologik, leksikologik, semantik va fonetik tahlil qilinishi uchun qoliplar taklif qilingan.

**Kalit so`zlar:** antroponimlar, transliteratsiya, leksikologik transformatsiya, ingliz-o`zbek tarjima, Mark Manson

ABSTRACT

This article analyzes the translation of antroponyms from English into Uzbek and the essence of Mark Manson “Thi subtle Art of Not Giving a Fuck a counterintuitive approach to living a good life ” taking into account the factors influencing the linguistic understanding of the reader. The article suggests templates for etymological, lexical, semantic and phonetic analysis before the translator translates them into Uzbek.

Keywords: anthroponyms, transliteration, lexicological transformation, English – uzbek translation, Mark Manson

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется проблеме перевод антропонимов с английского языка на узбекский и суть произведения Марк Мансон « с учетом факторов, влияющих на лингвистическое понимание читателя. В статье предлагаются шаблоны для этимологического, лексического, семантического и фонетического анализа перед тем, как переводчик переведет их на узбекский язык.

Ключевые слова: атропоним, транслитерация, лексикологическая трансформация, англо-узбекский перевод Марк Мансон

KIRISH

Mark Manson (1984-yil 9-martda tugʻilgan) — amerikalik oʻz-oʻziga yordam beruvchi muallif va blogger. 2019-yil holatiga koʻra u uchta kitob muallifi boʻlgan, shulardan ikkitasi, “Oʻgʻirlamaslikning nozik sanʼati” va “Hamma narsa buziladi: Umid haqida kitob” Nyu-York Taymsning eng koʻp sotilgan kitoblari boʻlgan. Uning kitoblari 13 million nusxada sotilgan Ichkilikboz ,xotinboz surunkali qimorboz va eng yomon kunlarida shoir boʻlgan Charl Bukovskiy.U yillar davomida yozuvchi boʻlishni istagan.Ammo oʻnlab yillar davomida uning ishi dayarli har bir jurnal,gazeta,agent nashiryot tomonidan rad etilib kelgan. Uning ishi daxshatli edi qachongi rad etishsalar toʻplami toʻplanib qolsa muvaffaqiyatsizliklar uni spirtli ichimliklar girdobiga singdirib yuborar edi.Bukovskiy pochta boʻlimida xat yozuvchi boʻlib ishlagan.U olgan pulini koʻp qsmi ichishga sarfladi qolganlarini esa poyga maydonchasiga sarflardi.Kechasi u yolgʻiz ichardi, va bazan eski yozuv mashinasida sher oʻqiydi.Koʻpincha u kechasi hushidan ketib turganda polda uygʻonardi.Oʻttiz yil shu tarzda oʻtdi,Bukovskiy ellik yoshga toʻlganda umur boʻyi muvaffaqiyatsizlikga uchraganidan soʻng oʻzini kichik nashiryot muharriri qiziqitirdi.Bukovskiy xech qachon xarakatdan toʻxtamagan Faylasuf Alan Uotts "orqa qonun" deb atalgan kitobida siz qanchalik koʻp doimo oʻzingizni yaxshi his qlishga istasangiz shunchalik kamroq qoniqarli boʻlasiz ,chunki biron narsaga intlish brinchi navbatda sizda uning yetishmasligi haqiqatni kuchaytradi. Qanchalik koʻp boy boʻlishni xoxlasangzi tashqi koʻri ishingizdan qatiy nazar xunik koʻrasiz.Siz

qanchalik baxtli bo'lishni va sevishni xoxlasangiz sizni o'rab turganlardan qat'iy nazar shunchalik yolg'iz va qo'rqasiz qanchalik ko'p ma'naviy ma'rifatga ega bo'lishni istasangiz u erga borishda shunchalik xudbin va sayoz bolasiz deb o'ylardi u. Amsterdam shahriga ko'chib o'tdi. U umrining ko'p qismini Amsterdam yoki uning atrofida o'tkazdi.

ADABIYOTAR TAHLILI VA METOLOGIIYASI

Maqola uchun tadqiqot davomida qiyosiy adabiyotlar, antroponimlarning fonetik o'zgarishga uchrashlari, leksikologik transformatsiya hamda stilistik tahlillari o'rganildi.

Muallif Mark Manson yaratuvchanligi tadqiqotda nazariy jihatdan muqarrar savollarga zamin yaratadi. Ushbu maqolani yozishdan avval Anna Frankning "Yaxshi hayot kechirishga qarama qarshi yondashuvni bermaslikning nozik san'ti" romani bilan to'liq tanishib chiqqan holda Zohidjon Sodiqov, Dilrabo Abdurahmonovanning "Tarjimashunoslik terminlarining ko'p tilli lug'at ma'lumotnomasi" kitoblari bilan tanishib chiqildi. G'aybulla Salomovning "Tarjima tashvishlari" kabi kitoblarini tahlil qilgan yozildi.

Antroponimlar- kishi nomlariga xos xususiyatlarni o'rganuvchi onomastikaning bir bo'limi antroponimikadir. Antroponimlar, eng avvalo so'zdir. Ular tilboyligining bir qismini tashkil qiladi. Shu bilan birga ular o'ziga xos qator xususiyatlarga ega.

Antroponimlar til lug'at tarkibida o'z o'rniga va tizimiy xususiyatlariga ega.

NATIJARLAR

Ushbu maqolada o'nga yaqin antroponimlar leksikologik, etimologik, morfologik va boshqa xususiyatlariga ko'ra tahlil qilindi. Tadqiqotlar onomastika ba'zi muammoli jihatlari, ismlarning o'simlik va ovqatlar nomi bilan aloqador jihatlari ham qisman o'rganildi va turli yechimlari taklif qilindi.

Antroponimlarni tarjima qilishda ularning etimologiyasi bilan tanishib chiqilib lisoniy xususiyatlari o'rganib chiqildi. Ularning lingvistik, ekstralingvistik xususiyatlari, strukturasi, grammatik xususiyatlari tadqiq etildi. Maqolada tarjimon

ularni o'zbek tiliga o'girishdan oldin etimologik, leksikologik, semantik va fonetik tahlil qilishi uchun qoliplar taklif qilingan.

MUHOKAMA

Fonetik o'zgarishlar (joynomlari):

Secret Annex - Secret Annex

Germany-Germaniya

Netherlands State Institute-Niderlandiya Davlati tashkiloti

War Documentation-Urush hujjatlari

Switzerland-Shveytsariya

Jewish Lyceum-Yahudiy litseyi

Bunda joynomlari bir nechta harflarning qo'shilishi orqali tarjima qilingan.

Leksikologik o'zgarishlar:

Remain-so'zi lug'atlarda qolmoq deb tarjima qilinadi, lekin asarda Rad etadi deb tarjima qilingan.

Petty-so'zi kichkina deb tarjima qilinadi, ammo badiiy bo'yoqdorlikni oshirish uchun ahamiyatsiz deb berilgan.

Sintaktiko'zgarishlar:

About, in such, then, as an example so'zlari bilan boshlanuvchi

Murakkab gaplarni soda gaplarga vergul bilan ajratgan.

Who for a time survived the worst horror of them modern world

Gapi bundan oldingi gap bilan qo'shilib murakkab gap bo'lib kelgan.

The Rin Tin Tin movie view as a high it with my classmates.

„Rin Tin Tin“ filmi sinfdoshlarim orasida kata qiziqish uyg'otdi

Ushbu gapda hit so'zi yomon ta'sirlanmoq deb tarjima qilinadi, ammo qiziqish deb tarjima qildim.

She lives on some obscure street in West Amsterdam.

U G'arbiy Amsterdamdagi nonko'chada yashaydi.

Bunda some so'zi tushirib qoldirilgan.

She does very well at school.

U maktabda juda yaxshi o'qiydi.

Bu gapda esa o'qiydi so'zi qo'shilgan.

That's because she works so hard, not because she's so smart.

Bu uning aqlliligi uchun emas, balki juda qattiq mehnat qilgani uchundir.

Ushbu gapda work so'zi ishlamoq deb tarjima qilinadi, ammo mehnat qilmoq deb tarjima qilingan. Shu qatorda asar tarjima jarayonida bunaqa o'zgarishlar ko'plab yuz bergan gap bo'laklari tushushi qo'shma gaplar sodda gapga aylantirishi va so'zlarning sinonimidan foydalanishlarni ko'rishimiz mumkin.

Ushbu maqolada ko'rib chiqilgan ismlar eng keng tarqalgan va muhim shaxslardan biri bo'lib, Hayotimdagi uch xato kitobida 20 dan ortiq ismlarni tahlil qilishimiz kerak bo'lganiga qaramay, biz ismlarning etimologik va semantik fonini ko'rdik. 19 ta belgi nomi, 2 ta - ot va tillararo fonetik o'zgarish muammosi yechimini o'rganib chiqdi: qachon ingliz tilida "h" o'rniga o'zbek tilida "g" va "h" qo'llanilishi kerak. Shu qatorda quyidagi harflar fonetik o'zgarishlarga uchragan. Bular; "i"- "ay", "g"- "j", "ph"- "f", "u"- "v". Keyingi tadqiqot joriy sohada chuqurroq o'rganiladi. Onomasiologiyaning muammoli, ammo sahifalarni aylantiruvchi fanlari bo'lgan o'simliklar va ovqatlarning nomlari bilan davom etadi.

XULOSA

Ushbu maqolada ingliz tilidan o'zbek tiliga gaplarning va so'zlarning, so'z birikmalarining tarjimasidagi turli kichkina muammolarning bir nechtasi izohlari va matndagi ma'nolarining muqobillashtirilgan va uslubiy bo'yoqqa asoslanganlari berilishiga harakat qilindi. Har bir atoqli otlar ma'lum bir sabablarga ko'ra paydo bo'ladi. Har bir nom o'z tarixi biografiya va geografiyasiga ega bo'ladi. Nomlar shaxslarni o'zaro farqlash ehtiyojidan tashqari ijtimoiy-lisoniy vazifasiga ko'ra ism beruvchi ning muayyan maqsadini ham ifoda etadi. Shu bilan bir qatorda turli tasviriy so'zlar aynan o'zbek tilidagi muqobili bilan tarjima qilinmadi, aksincha o'quvchining ichki tuyg'ulariga ijobiy tasir qilib, uni dunyoqarashini o'zgartirish uchun turli bo'yoqlar bilan tasvirlandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Anne_Frank
2. [https://en.m.wikipedia.org/wiki/The_Diary_of_Anne_Frank_\(1959_film\)](https://en.m.wikipedia.org/wiki/The_Diary_of_Anne_Frank_(1959_film))
3. https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=tom+soyernin+g+sarguzashtlari+&btnG=#d=gs_qabs&t=1650266151887&u=%23p%3DUp57enTyyJ8J
4. Jo'ramurodova, Z., & Solijonov, J. (2022, April). JK ROULINGNING "BIDL QISSANAVIS ERTAKLARI" ("THE TALES OF BEEDLE THE BARD") ASARIDAGI ANTROPONIMLARNING O'ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARI. In МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ: "СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II" (Vol. 2, No. 18.03, pp. 554-560). <https://doi.org/10.47100/nuu.v2i18.03.115>
5. Qodirovna, A. Z., & Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING, GARRI POTTER VA AFSUNGARLAR TOSHI'ROMANIDAGI SEHRGARLAR OBRAZINI INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING LINGVO-PERSPEKTIV TAHLILI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(3), 176-180. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-3-176-180>
6. Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(1), 334-343. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343v>